

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-88-T

Datum: 28. juli 2008.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Carmel Agius, predsjedavajući
sudija O-Gon Kwon
sudija Kimberly Post
sudija Ole Bjørn Støle, rezervni sudija

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 28. jula 2008.

TUŽILAC

protiv

**VUJADINA POPOVIĆA
LJUBIŠE BEARE
DRAGE NIKOLIĆA
LJUBOMIRA BOROVIĆANINA
RADIVOJA MILETIĆA
MILANA GVERE
VINKA PANDUREVIĆA**

JAVNO

ODLUKA PO NIKOLIĆEVOM ZAHTJEVU NA OSNOVU PRAVILA 92BIS

Tužilaštvo

g. Peter McCloskey

Obrana

g. Zoran Živanović i gđa Mira Tapušević za Vujadina Popovića
g. John Ostojić i g. Predrag Nikolić za Ljubišu Bearu
gđa Jelena Nikolić i g. Stéphane Bourgon za Dragu Nikolića
g. Aleksandar Lazarević i g. Christopher Gosnell za Ljubomira Borovčanina
gđa Natacha Fauveau Ivanović i g. Nenad Petrušić za Radivoja Miletića
g. Dragan Krgović i g. David Josse za Milana Gveru
g. Peter Haynes i g. Đorđe Sarapa za Vinka Pandurevića

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po povjerljivom "Zahtjevu u ime Drage Nikolića za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92bis umjesto svjedočenja *viva voce*" (dalje u tekstu: Zahtjev) od 19. maja 2008. i povjerljivom "Obavještenju i daljnjem zahtjevu u ime Drage Nikolića na osnovu pravila 92bis" (dalje u tekstu: Drugi zahtjev) od 2. juna 2008., i ovim donosi svoju odluku.

I. PROCEDURALNI KONTEKST

1. Nikolić u Zahtjevu traži da Pretresno vijeće, u skladu s pravilom 92bis Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), uvrsti u spis pismene izjave 12 svjedoka umjesto svjedočenja *viva voce*.¹ Nikolić u Drugom zahtjevu traži da se prihvate izjave još tri svjedoka.² Dana 2. juna 2008. tužilaštvo je podnijelo povjerljivi "Odgovor tužilaštva na povjerljivi 'Zahtjev u ime Drage Nikolića za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92bis umjesto svjedočenja *viva voce*'" (dalje u tekstu: Odgovor), a zatim je 10. juna 2008. podnijelo povjerljivi "Odgovor tužilaštva na povjerljivo obavještenje i daljnji zahtjev u ime Drage Nikolića na osnovu pravila 92bis" (dalje u tekstu: Drugi odgovor). Dana 9. juna 2008. Nikolić je podnio povjerljivi "Zahtjev odbrane da se odobri podnošenje replike i repliku na odgovor tužilaštva na povjerljivi zahtjev u ime Drage Nikolića za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92bis umjesto svjedočenja *viva voce*" (dalje u tekstu: Replika), a 16. juna 2008. podnio je povjerljivi "Zahtjev odbrane da se odobri podnošenje replike i repliku na odgovor tužilaštva na povjerljivo obavještenje i daljnji zahtjev u ime Drage Nikolića na osnovu pravila 92bis" (dalje u tekstu: Druga replika).

II. ARGUMENTACIJA STRANA U POSTUPKU

A. Zahtjevi

2. Nikolić u Zahtjevu i Drugom zahtjevu traži da Pretresno vijeće uvrsti u spis pismene izjave ukupno 15 svjedoka umjesto svjedočenja *viva voce*.³ On tvrdi da te izjave treba prihvatiti zato što "same po sebi ne govore o djelima i ponašanju optuženog za koje se on tereti u optužnici"⁴ i zato što "na predložene izjave nije primjenjiv nijedan faktor naveden u pravilu 92bis(A)(ii) koji ide u prilog

¹ Zahtjev, par. 1. *Vidi i* dodatke A-L.

² Drugi zahtjev, par. 1-3, 32 (b). *Vidi i* dodatke A-C.

³ Zahtjev, par. 1; Drugi zahtjev, par. 1-3. Nikolić je u Drugom zahtjevu naveo da će eventualni zahtjev u vezi sa šesnaestim svjedokom biti podnjet naknadno. *Ibid.*, par. 3, 32 (d).

⁴ Zahtjev, par. 15.

tome da se one ne prihvate".⁵ On dalje tvrdi da će prihvatanje pismenih izjava na osnovu pravila 92bis "pridonijeti ekspeditivnom vođenju postupka, bez ugrožavanja pravičnosti suđenja".⁶

B. Odgovori

3. Tužilaštvo u Odgovoru traži odobrenje za prekoračenje ograničenja broja riječi za podneske.⁷ Ono u Odgovoru i Drugom odgovoru navodi da se ne protivi tome da Pretresno vijeće prihvati dvije od rečenih izjava bez pozivanja svjedoka da pristupe radi unakrsnog ispitivanja.⁸ Tužilaštvo takođe tvrdi da dvije izjave⁹ ne treba prihvatiti ni u kom slučaju – čak ni sa unakrsnim ispitivanjem – ističući da su ta dva svjedoka već svjedočila pred ovim Pretresnim vijećem¹⁰ i da bi prihvatanje njihovih izjava na osnovu pravila 92bis "u suštini značilo ponovno pozivanje ta dva svjedoka",¹¹ što se ne bi smjelo dopustiti, osim u slučaju da je "pokazan valjani razlog".¹² Tužilaštvo najzad tvrdi da preostalih 11 izjava ne treba prihvatiti na osnovu pravila 92bis i traži da, ako budu prihvaćene, dobije priliku da te svjedoke unakrsno ispita.¹³ Ono tvrdi da se predlaže da neki od tih svjedoka ospore iskaze Sreće Ačimovića i svjedoka PW-101 i da se putem nekih drugih svjedoka uvode dokazi o Nikolićevom alibiju za 16. i 17. juli 1995.¹⁴ Tužilaštvo tvrdi se da se dokazi ponuđeni putem tih svjedoka odnose na srž teze tužilaštva i da se tiču djela i ponašanja optuženog.¹⁵ Tužilaštvo stoga traži da se ti svjedoci pozovu *viva voce* ili, alternativno, da se unakrsno ispitaju.¹⁶

C. Replike

4. Nikolić u Replici i Drugoj Replici ponovo ističe "da [je] opšti cilj Zahtjeva odbrane – kojim se traži uvrštavanje u spis na osnovu pravila 92bis [petnaest] pismenih izjava umjesto svjedočenja *viva voce* – upravo svođenje na minimum trajanja dokaznog postupka odbrane optuženog, [a] posebno potrebnog sudskog vremena".¹⁷

⁵ Zahtjev, par. 16.

⁶ Zahtjev, par. 18.

⁷ Odgovor, par. 2.

⁸ Svjedok 3DW-25. Odgovor, par. 1. Svjedok 3DW-27. Drugi odgovor, par. 1.

⁹ Svjedok 3DW-12 i svjedok 3DW-19. Odgovor, par. 9-16.

¹⁰ Odgovor, par. 8.

¹¹ Odgovor, par. 8.

¹² Odgovor, par. 7-8.

¹³ Svjedoci 3DW-6, 3DW-7, 3DW-8, 3DW-9, 3DW-13, 3DW-14, 3DW-21, 3DW-22 i 3DW-23. Odgovor, par. 1. Svjedoci 3DW-11 i 3DW-17. Drugi odgovor, par. 1.

¹⁴ Odgovor, par. 17-19.

¹⁵ Odgovor, par. 17-19.

¹⁶ Odgovor, par. 18, 21, 23.

¹⁷ Replika, par. 7, Druga replika, par. 7.

5. Što se tiče dvije izjave čijem prihvatanju se tužilaštvo protivi na osnovu toga što su svjedoci koji su ih dali već svjedočili u dokaznom postupku tužilaštva, Nikolić tvrdi da se ti svjedoci "ne pozivaju ponovo radi daljnjeg unakrsnog ispitivanja, nego se pozivaju kao svjedoci odbrane"¹⁸ i da ih "treba tretirati kao svakog drugog svjedoka odbrane", bez postavljanja uslova da se prije njihovog pozivanja pokaže da za to postoji valjani razlog.¹⁹

6. U vezi sa svjedocima za koje je predloženo da osporavaju iskaze Sreće Ačimovića i svjedoka PW-101, Nikolić tvrdi da tužilaštvo očito brka dokaze kojima se osporava vjerodostojnost nekog svjedoka i dokaze koji se odnose na djela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici jer se predloženi dokazi tih svjedoka uopšte ne odnose na djela i ponašanje optuženog.²⁰

7. Što se tiče tri svjedoka za koje tužilaštvo tvrdi da su svjedoci o alibiju, Nikolić tvrdi da "odbranu alibijem iznosi optuženi koji poriče da je u konkretno vrijeme i na konkretnom mjestu bio umiješan u zločin za koji se tereti optužnicom"²¹ i da, budući da se u optužnici protiv optuženog ne navodi nikakvo konkretno mjesto ili vrijeme tokom kojeg je on bio umiješan u počinjenje nekog protivpravnog djela,²² predloženi dokazi tih svjedoka ne predstavljaju odbranu alibijem.²³

III. DISKUSIJA

A. Djelokrug pravila 92bis

8. U skladu s pravilom 92bis, pretresno vijeće može prihvatiti svjedočenje nekog svjedoka u obliku pismene izjave umjesto usmenog svjedočenja kad se njime dokazuje nešto drugo, a ne djela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici.²⁴ Pretresno vijeće nema obavezu da prihvati svaku izjavu koja je prihvatljiva prema tom pravilu, nego na osnovu svog diskrecionog ovlaštenja može ocijeniti da li je to prihvatanje primjereno.²⁵ Pored toga, čak i kada je neka pismena izjava

¹⁸ Replika, par. 11.

¹⁹ Replika, par. 10.

²⁰ Replika, par. 30, 35; Druga replika, par. 10, 20.

²¹ Replika, par. 49.

²² Replika, par. 51.

²³ Replika, par. 53.

²⁴ Pravilo 92bis(A).

²⁵ Pravilo 92bis(A) predviđa sljedeće: "Pretresno vijeće *ne mora* zahtijevati lično prisustvo svjedoka, već može prihvatiti, djelimično ili u cijelosti, svjedočenje u obliku pismene izjave" (naglasak dodat).

prihvaćena, pretresno vijeće još uvijek može tražiti da svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja na sudenju.²⁶

9. Pretresno vijeće podsjeća da je pitanje mjerodavnog prava u vezi s prihvatanjem dokaza na osnovu pravila 92bis podrobno razmatralo i analiziralo u svojoj "Odluci po povjerljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih iskaza umjesto usmenog svjedočenja na osnovu pravila 92bis" od 12. septembra 2006. i tu diskusiju, ne ponavljajući je, pozivanjem na nju uključuje u sadržaj ove odluke.

B. Predložene izjave

10. Tužilaštvo se ne protivi Nikolićevom zahtjevu za prihvatanje izjava svjedoka 3DW-25 i 3DW-27 bez unakrsnog ispitivanja. Pretresno vijeće je proučilo te izjave i smatra da su obje prikladne za prihvatanje na osnovu pravila 92bis bez unakrsnog ispitivanja. Nijedna od tih izjava se odnosi na djela i ponašanje bilo kojeg od optuženih za koje se oni terete u optužnici i Pretresno vijeće ne smatra da je potrebno da te svjedoke poziva da pristupe radi unakrsnog ispitivanja jer se njihove izjave ne tiču nijednog neriješenog ili važnog pitanja između strana u postupku.

11. Nikolić predlaže da se izjave svjedoka 3DW-12 i 3DW-19 prihvate zbog toga što pojašnjavaju uska činjenična pitanja koja su navodno u suprotnosti s iskazima dva svjedoka koja su svjedočila u okviru glavnog ispitivanja tužilaštva.²⁷ Tužilaštvo se protivi prihvatanju tih izjava u bilo kojem obliku i tvrdi da, budući da su ti svjedoci već svjedočili, Nikolić mora pokazati valjani razlog za njihovo ponovno pozivanje u svom dokaznom postupku. Tužilaštvo je Nikolićev zahtjev okarakterisalo kao zahtjev za "ponovno pozivanje" svjedoka i pozvalo se na odluku Pretresnog vijeća MKSR-a u predmetu *Karemera*.²⁸ Međutim, ta odluka se odnosila na zahtjev odbrane da ponovo pozove jednog svjedoka tužilaštva radi daljnog unakrsnog ispitivanja u okviru glavnog ispitivanja tužilaštva. Nikolić ovdje predlaže da pomenute svjedoke pozove u okviru svog glavnog ispitivanja, a ne radi daljnog unakrsnog ispitivanja. Pretresno vijeće je mišljenja da je poželjno da strane u postupku sve relevantne dokaze nekog svjedoka izvedu u okviru jednog njegovog pojavljivanja, ali da se mogu javiti situacije kada to iz strateških ili činjeničnih razloga nije moguće. U zavisnosti od određenih pravila, strane u

²⁶ Pravilo 92bis(C) predviđa sljedeće: "Nakon što saslušaju strane, pretresno vijeće će odlučiti da li će tražiti da svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja."

²⁷ Nikolić tvrdi da će predložena izjava svjedoka 3DW-12 "pojasniti njegov raniji iskaz, koji je u suprotnosti sa iskazom svjedoka PW-101". Zahtjev, par. 42. Što se tiče svjedoka 3DW-19, Nikolić tvrdi da će njegova izjava "pojasniti njegov raniji iskaz, koji je u suprotnosti sa iskazom svjedoka PW-168". Zahtjev, par. 56.

postupku imaju pravo da ponovo pozovu svjedoka za kojeg vjeruju da putem njega mogu izvesti relevantne dokaze.²⁹ Po mišljenju Pretresnog vijeća, to pravo tada ne treba ograničavati postavljanjem uslova da relevantna strana u postupku mora pokazati razlog za pozivanje nekog konkretnog svjedoka, čak i u slučaju da je taj svjedok već svjedočio u okviru dokaznog postupka druge strane. Prema tome, Nikolić može izvesti dokaze putem tih svjedoka u okviru svog dokaznog postupka, kao što bi učinio u slučaju svakog svjedoka koji može ponuditi relevantne dokaze koji imaju dokaznu vrijednost i prihvatljivi su u skladu s pravilom 89(C). Međutim, i dalje je potrebno da se meritum svakog takvog dokaza ocijeni u smislu prihvatljivosti po tom pravilu. U ovom slučaju, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da predložena izjava svjedoka 3DW-12 ispunjava minimalne uslove relevantnosti i dokazne vrijednosti. Konkretno, većinu dokaza koji bi bili izvedeni putem tog svjedoka on je već iznio u svom ranijem svjedočenju. Što se tiče tvrdnje da ta izjava otkriva neke daljnje pojedinosti, ona se bez obzira na to odnosi na isto pitanje – postupanje s jednim dječakom, Muslimanom, i s pacijentima, Muslimanima, uopšte – i podudara se s tim što je dotični svjedok već rekao. To pitanje je već temeljito obrađeno. U tu svrhu, ti dokazi ne donose ništa novo u smislu dokazne vrijednosti. Stoga Pretresno vijeće neće prihvatiti izjavu svjedoka 3DW-12 na osnovu pravila 92bis.

12. Za razliku od toga, Pretresno vijeće se uvjerilo da predložena izjava svjedoka 3DW-19 ispunjava minimalne uslove relevantnosti i dokazne vrijednosti. S obzirom na značaj predloženih dokaza za jedno neriješeno i važno pitanje u ovom predmetu,³⁰ Pretresno vijeće se pritom nije uvjerilo da je uvrštavanje te pismene izjave – čak i sa unakrsnim ispitivanjem – primjereno. Umjesto toga, svjedok 3DW-19 treba da svjedoči *viva voce*.

13. Tužilaštvo tvrdi da se izjave svjedoka 3DW-21, 3DW-22 i 3DW-23 odnose na dokaze o Nikolićevom alibiju za 16. i 17. juli 1995. i da se kao takve tiču djela i ponašanja optuženog, zbog čega su neprihvatljive na osnovu pravila 92bis. Bez obzira na to da li su pomenuti dokazi ispravno okarakterisani kao dokazi "o alibiju", u svakoj od tih izjava se iznose konkretni podaci o tome gdje se Nikolić nalazio u periodu obuhvaćenom Optužnicom. Stoga je Pretresno vijeće mišljenja da su te izjave neprihvatljive u smislu pravila 92bis jer se odnose na djela i ponašanje optuženog. Umjesto toga, ti svjedoci trebaju svjedočiti u skladu s pravilom 92ter.

²⁸ Odgovor, par. 7 (gdje se citira *Tužilac protiv Karemere*, predmet br. ICTR-98-44-T, Decision on Joseph Nzirorera's Motion to Recall Prosecution Witness Ahmen Mbonkunkiza /Odluka po zahtjevu Josepha Nzirorere za ponovno pozivanje svjedoka tužilaštva Ahmena Mbonkunkize/, 25. septembar 2007., par. 5).

²⁹ *Vidi, npr.*, pravila 73bis i 73ter.

³⁰ U predloženoj izjavi se govori o pojedinostima razgovora koji su svjedok 3DW-19 i svjedok PW-168 navodno vodili 16. jula 1995. Zahtjev, povjerljivi Dodatak G.

14. Nikolić predlaže da se izjave svjedoka 3DW-6, 3DW-7, 3DW-8 i 3DW-9 prihvate zbog toga što se njima direktno osporava vjerodostojnost Sreće Ačimovića, koji je svjedočio u okviru glavnog ispitivanja tužilaštva. Tužilaštvo tvrdi da se, budući da se iskaz Sreće Ačimovića odnosi na Nikolićeva djela i ponašanje, dokazi koji eventualno dovode u pitanje Ačimovićevu vjerodostojnost takođe odnose na Nikolićeva djela i ponašanje. Međutim, izrazu "djela i ponašanje optuženog [...]" treba dati njegovo uobičajeno značenje: postupci i vladanje optuženog".³¹ Pretresno vijeće se nije uvjerilo u ispravnost argumenta tužilaštva da odredbe Pravilnika treba proširiti tako da uključe i dokaze tih svjedoka. Prema tome, nijednom od tih izjava se ne dokazuju djela i ponašanje bilo kojeg od optuženih i one su prihvatljive na osnovu pravila 92bis. Međutim, budući da se tužilaštvo u velikoj mjeri oslanjalo na iskaz Sreće Ačimovića u vezi sa važnim pitanjima koja su, kako se čini, jako sporna između strana u postupku, pitanje njegove vjerodostojnosti je važno pitanje. Stoga se Pretresno vijeće nije uvjerilo da izjave ta četiri svjedoka treba prihvatiti bez pozivanja tih svjedoka da pristupe radi unakrsnog ispitivanja.

15. Slično tome, Nikolić predlaže da se izjave svjedoka 3DW-13, 3DW-14 i 3DW-17 prihvate zbog toga što se njima osporava vjerodostojnost svjedoka PW-101, koji je takođe svjedočio u okviru glavnog ispitivanja tužilaštva. Nijednom od tih izjava se ne dokazuju djela i ponašanje bilo kojeg od optuženih i one su prihvatljive na osnovu pravila 92bis. Međutim, budući da se tužilaštvo, slično kao u slučaju Sreće Ačimovića, u velikoj mjeri oslanjalo na iskaz svjedoka PW-101 u vezi sa važnim pitanjima koja su jako sporna između strana u postupku, pitanje njegove vjerodostojnosti je važno pitanje. Stoga se Pretresno vijeće nije uvjerilo da izjave ta tri svjedoka treba prihvatiti bez pozivanja tih svjedoka da pristupe radi unakrsnog ispitivanja.

16. Na kraju, Nikolić predlaže da se izjava svjedoka 3DW-11 prihvati zbog toga što se njome osporava vjerodostojnost svjedoka tužilaštva PW-108 i PW-102. Tom izjavom se ne dokazuju djela i ponašanje bilo kojeg od optuženih i ona je prihvatljiva na osnovu pravila 92bis. Budući da se tužilaštvo oslanjalo na iskaze svjedoka PW-108 i PW-102 u vezi s jednim važnim pitanjem koje je sporno između strana u postupku, pitanje njihove vjerodostojnosti je važno pitanje. Stoga se Pretresno vijeće nije uvjerilo da izjavu svjedoka 3DW-11 treba prihvatiti bez pozivanja tog svjedoka da pristupi radi unakrsnog ispitivanja.

³¹ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu s pravilom 92bis, 21. mart 2002., par. 22; vidi i *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR.73.2, Odluku po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92bis(C), 7. juni 2002., par. 13.

IV. DISPOZITIV

17. Iz tih razloga, na osnovu pravila 89, 92bis i 92ter Pravilnika, Pretresno vijeće ovim **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i Drugi zahtjev i odlučuje kako slijedi:

- (a) Nikoliću se daje odobrenje za podnošenje Replike i Druge replike.
- (b) Tužilaštvu se daje odobrenje za prekoračenje ograničenja broja riječi za podneske.
- (c) Izjave svjedoka 3DW-25 i 3DW-27 se privremeno prihvataju bez pozivanja tih svjedoka da pristupe radi unakrsnog ispitivanja, do prijema tih izjava u obliku koji je u potpunosti u skladu s uslovima iz pravila 92bis(B).
- (d) Izjave svjedoka 3DW-6, 3DW-7, 3DW-8, 3DW-9, 3DW-11, 3DW-13, 3DW-14, 3DW-17, 3DW-21, 3DW-22 i 3DW-23 se mogu prihvatiti u skladu s odredbama pravila 92ter. Nikolić Sekretarijatu mora dostaviti dvije verzije izjave svjedoka 3DW-14: javnu verziju, iz koje je redigovano ime svjedoka PW-101, i neredigovanu verziju, koja će biti uvrštena u spis pod pečatom.

18. Zahtjev i Drugi zahtjev se odbijaju u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
Carmel Agius,
predsjedavajući

Dana 28. jula 2008.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE KWONA

19. Iako podržavam ishod ove odluke, ne slažem se s mišljenjem većine da odbrani treba dati slobodne ruke da poziva svjedoke koji su već svjedočili u okviru dokaznog postupka tužilaštva.

20. Većina je zauzela sljedeće stanovište:

Pretno vijeće je mišljenja da je poželjno da strane u postupku sve relevantne dokaze nekog svjedoka izvedu u okviru jednog njegovog pojavljivanja, ali da se mogu javiti situacije kada to iz strateških ili činjeničnih razloga nije moguće. U zavisnosti od određenih pravila, strane u postupku imaju pravo da ponovo pozovu svjedoka za kojeg vjeruju da putem njega mogu izvesti relevantne dokaze. Po mišljenju Pretresnog vijeća, to pravo tada ne treba ograničavati postavljanjem uslova da relevantna strana u postupku mora pokazati razlog za pozivanje nekog konkretnog svjedoka, čak i u slučaju da je taj svjedok već svjedočio u okviru dokaznog postupka druge strane. Prema tome, Nikolić može izvesti dokaze putem tih svjedoka u okviru svog dokaznog postupka, kao što bi učinio u slučaju svakog svjedoka koji može ponuditi relevantne dokaze koji imaju dokaznu vrijednost i prihvatljivi su u skladu s pravilom 89(C).³²

21. Iako mogućnost neke strane u postupku da poziva svjedoke koji su već svjedočili u okviru dokaznog postupka druge strane većina definiše dovodeći je "u zavisnos[t] od određenih pravila", ona ta "određena pravila" u nastavku zamjenjuje opštim uslovima iz pravila 89(C), tj. relevantnošću i dokaznom vrijednošću.³³ Na taj način većina odbrani daje slobodne ruke da poziva svjedoke koji su već svjedočili u okviru dokaznog postupka tužilaštva.

22. Rješavajući po pitanju ponovnog pozivanja svjedoka, doduše u vezi s ponovnim pozivanjem jednog svjedoka u okviru dokaznog postupka tužilaštva, MKSR je stao na stanovište da relevantna strana u postupku, da bi joj to bilo dozvoljeno, mora pokazati valjani razlog. U predmetu *Karemera i drugi* odbrana je podnijela zahtjev za ponovno pozivanje jednog svjedoka tužilaštva radi daljnijeg unakrsnog ispitivanja o novim dokazima koji su izvedeni u kasnijoj fazi dokaznog postupka tužilaštva.³⁴ Donoseći odluku o tome da li je

³² Par. 11 gore (fusnote izostavljene).

³³ Većina se poziva i na pravila 73*bis* i 73*ter*, koja su takođe opšta pravila. Fusnota 29 gore.

³⁴ *Tužilac protiv Karemera i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-T, "Decision on Joseph Nzirorera's Motion to Recall Prosecution Witness Ahmed Mbonnyunkiza", 25. septembar 2007., par. 2-3.

Prijevod

pokazan valjani razlog, pretresno vijeće mora razmotriti (i) svrhu svjedočenja dotičnog svjedoka i (ii) razlog iz kojeg on o relevantnom pitanju nije ispitan ranije.³⁵

23. Pravilo 90(H), između ostalog, predviđa:

- (i) Unakrsno ispitivanje mora se ograničiti na predmet glavnog ispitivanja i pitanja koja se tiču vjerodostojnosti svjedoka, a u slučaju da svjedok može dati iskaz relevantan za navode strane koja ga unakrsno ispituje, na predmet tih navoda.
- (ii) Prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka koji može dati iskaz relevantan za navode strane koja ga unakrsno ispituje, pravni zastupnik mora takvom svjedoku iznijeti prirodu navoda strane koju zastupa koja je u protivrječnosti sa svjedočenjem tog svjedoka.

24. Imajući u vidu načelo sudske ekonomičnosti, kao i tekst pravila 90(H), smatram da je odbrana dužna da iskoristi priliku da svjedoka temeljito unakrsno ispita prilikom njegovog prvog pojavljivanja, uključujući, ako je relevantno, ispitivanje o onim aspektima koji govore u prilog tezi odbrane, umjesto da ga iz potpuno istog razloga ponovo poziva u okviru svog dokaznog postupka.

25. Iz gore navedenih razloga, smatram da se situacija u predmetu *Karemera i drugi* ne razlikuje od situacije u ovom predmetu. Sasvim je nebitno to što Nikolić traži da svjedoka koji se ponovo poziva ispita u okviru glavnog ispitivanja, dok je odbrana u predmetu *Karemera i drugi* tražila daljnje unakrsno ispitivanje. Prema tome, ako odbrana želi da ponovo pozove svjedoka koji je već svjedočio kao svjedok tužilaštva, kriterijum za odobravanje tog njenog zahtjeva treba da bude isti kakav bi bio da se taj svjedok ponovo poziva radi daljnjeg unakrsnog ispitivanja, tj. odbrana mora pokazati valjani razlog. S tim u vezi, napominjem da "strategija odbrane", ako je razumna, može predstavljati valjani razlog.

26. Stoga se ne slažem s mišljenjem većine koja je prihvatila Nikolićev argument da u vezi s ponovnim pozivanjem svjedoka 3DW-12 i 3DW-19 ne postoji uslov pokazivanja valjanog razloga i smatram da je taj dio Zahtjeva mogao biti odbijen već samo iz tog razloga.

27. Međutim, što se tiče svjedoka 3DW-19, konstatujem da Nikolić tvrdi da se potreba za njegovim daljnjim ispitivanjem javila zbog svjedočenja svjedoka PW-168.³⁶ Iz činjenice da je

³⁵ *Ibid.*, par. 5.

Prijevod

svjedok 3DW-19 svjedočio prije svjedoka PW-168 je jasno da Nikolićeva odbrana nije mogla unakrsno ispitati svjedoka 3DW-19 o pitanjima koja su proizašla iz svjedočenja svjedoka PW-168. Mišljenja sam da je to zadovoljavajuće objašnjenje za to zašto taj svjedok nije ispitan u vezi s tim pitanjem kad je bio pozvan kao svjedok tužilaštva. Stoga smatram da je pokazan valjani razlog.

28. Slažem se s odlukom svojih kolega kojom se zahtjev u vezi sa svjedokom 3DW-12 odbija, a u slučaju svjedoka 3DW-19 odobrava svjedočenje *viva voce* ali, kao što je gore rečeno, iz drugačijih razloga.

³⁶ *Vidi* Repliku, par. 22.

Prijevod

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon

Dana 28. jula 2008.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]